

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Vitruvii ... De architectura libri decem

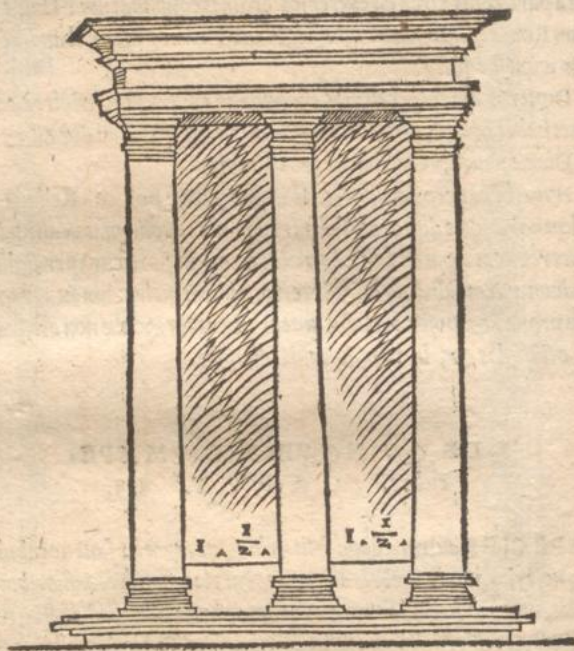
**Vitruvius
Frontinus, Sextus Iulius**

Argentorati, 1543

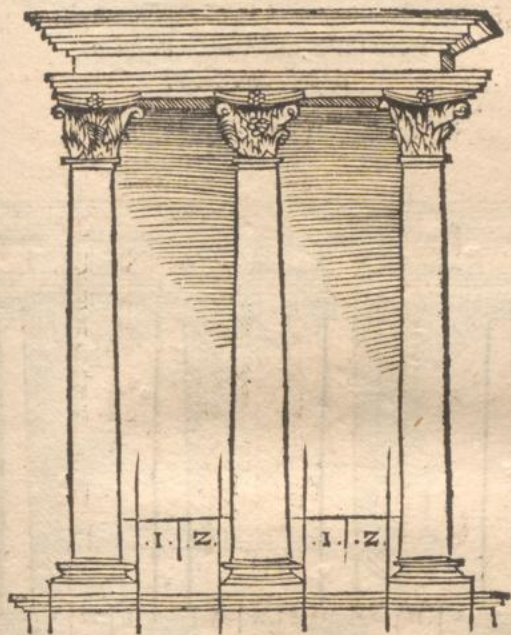
Capvt. II

[urn:nbn:de:bsz:31-128539](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128539)

• styliq; perfiguratio.

Hæc ultra

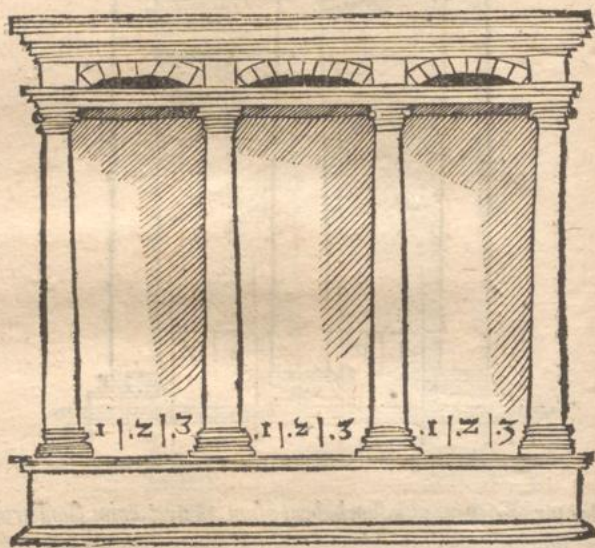

Hec utraq; genera vitiosum habent usum. Matres enim familiarum, cum ad supplicationem gradibus ascendunt, non possunt per intercolumnia amplexæ adire, nisi ordines fecerint. Item ualuarum aspectus obstruitur columnarum crebritate, ipsaq; signa obscurantur. Item circa eadem propter angustias impediuntur ambulationes. Diastyli autem hæc erit compositio, cum trium columnarum crassitudinem intercolumnio interponere possimus, tanquam est Apollinis & Dianæ ædis. Hæc dispositio hanc habet difficultatem, quod epistylia propter interuallorum magnitudinem franguntur.

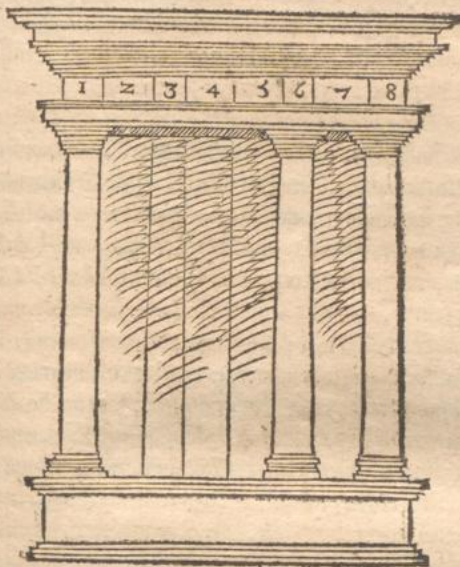
In arce

DIASTYLI INTERCOLUMNII AC

*areostyli figura, cuius autem intercolumn. certa liber-
tate à quatuor modulis usq; quantum eius
columnæ longitudo ampliatur distan-
tia collocare decet.*

In dr. con

In aræostylis autem nec lapideis nec marmoreis, epistylis uti datur, sed imponendæ de materia trabes perpetuæ; & ipsarum ædium species sunt barycæ, baricephalæ, humiles, latæ, ornantq; signis fictilibus aut æreis inauratis earum fastigia tuscanico more, uti est ad circū maximum Cereris & Hercules, Pompeiani item capitolij.

Reddenda nunc est eustyli ratio, quæ maxime probabilis, & ad usum & ad speciem & ad firmitatem rationes habet explicatas: namq; faciendæ sunt in interuallis spatia duarum columnarum, & quartæ partis columnæ crassitudinis, mediūq; intercolumnium, unum, quod erit in fronte, alterum, quod erit in postico, trium columnarum crassitudine. Sic enim habebit & figuræ aspectum uenustum, & aditus usum sine impeditionibus, & circa cellam ambulatio auctoritatem.

L Huius

Huius autem rei ratio explicabitur sic. Frons loci, quæ in æde constituta fuerit, si tetrastylus faciendus fuerit, diuidatur in partes undecim semites præter crepidines & proiecturas spirarum. Si sex erit columnarum, in partes decem et octo. Si octastylus constituetur, diuidatur in .xxiiiij. et semissem. Item ex his partibus, siue tetrastyli, siue hexastyli, siue octastyli, una pars sumatur, eaque erit modulus, cuius moduli unius erit crassitudo columnarum. Inter columnas singulas, præter medianam, modulorum duorum & moduli quartæ partis, medianam in fronte & postico, singula ternum modulorum. Ipsarum columnarum altitudo erit modulorum octo et dimidia moduli partis. Ita ex ea diuisione intercolumnia altitudinesque columnarum habebunt iustam rationem. Huius exemplar Romæ nullum habemus, sed in Asia Teo octastylum liberi patris. Eas autem symmetrias constituit Hermogenes, qui etiam primus octastylum pseudodipteriue rationem inuenit. Ex dipteri enim ædis symmetria sustulit interiores ordines columnarum. .xxxvij. eaque ratione sumptus operisque compendia fecit. Is in medio ambulationi laxamentum egregie circa cellam fecit, de aspectuque nihil imminuit, sed sine desiderio superuacuum conseruauit auctoritatem totius operis distributione. Pteromatos enim ratio, & columnarum circum ædem dispositio ideo est inuenta, ut aspectus propter asperitatem intercolumniarum haberet auctoritatem. Præterea si ex imbrum aquæ uis occupauerit, & intercluserit hominum multitudinem, ut habeat in æde circaque cellam cum laxamento liberam moram. Hæc autem ita explicantur in pseudodipteris ædium dispositionibus, quare uidetur acuta magnaque solertia effectus operum Hermogenes fecisse, reliquosque fontes, unde posteri possent haurire disciplinarum rationes.

Ædibus areostylis columnæ sic sunt faciendæ, uti crassitudines earum sint partis octauæ ad altitudines. Item in diastylis demetienda est altitudo columnæ in partes octo & dimidiam, & unius partis columnæ crassitudo collocetur. In systylo altitudo diuidatur in nouem & dimidiam partem, & ex eis una ad crassitudinem columnæ detur. Item in picnostylo diuidenda est altitudo in partes decem, & eius una pars faciendus est columnæ crassitudo. Eustyli autem ædis columnæ (ut diastyli) in octo partes altitudo diui-

tudo diuidatur & dimidiam, & eius una pars constituatur in crassitudine imi scapi, ita habebitur pro rata parte intercolumniorum ratio. Quemadmodum enim crescunt spatia inter columnas, proportionibus adaugende sunt crassitudines scaporum. Namque si in aræostylo nona aut decima pars crassitudinis fuerit, tenuis & exilis apparebit, ideo quòd per latitudinem intercolumniorum aer consumit, & imminuit aspectus scaporum crassitudinem. Contra uero picnostylis si octaua pars crassitudinis fuerit, propter crebritatem, & angustias intercolumniorum, tumidam & inuenustam efficit speciem. Itaque generis operis oportet persequi symmetrias. Etiamque angulares columnæ crassiores faciende sunt ex sua diametro quinquagesima parte, quod eæ ab aere circunciduntur, & graciliores esse uidentur aspicientibus. Ergo quod oculos fallit, ratiocinatione est exequendum. Contracturæ autem in summis columnarum hypotrachelijs ita faciende uidentur, uti si columna sit ab minimo ad pedes quinosdenos, ima crassitudo diuidatur in partes sex, & earum partium quinque summa constituatur. Item quæ erit ab quindecim pedibus ad pedes uiginti, scapus imus in partes sex & semissem diuidatur, ex earumque partium quinque & semisse superior crassitudo columnæ fiat. Item quæ erunt à pedibus uiginti ad pedes triginta, scapus imus diuidatur in partes septem, earumque sex summa contractura perficiatur. Quæ autem ab triginta pedibus ad quadraginta alta erit, ima crassitudo diuidatur in partes septem & dimidiam, ex his sex & dimidiam in summo habeat contracturæ ratione. Quæ erunt à quadraginta pedibus ad quinquaginta, item diuidende sunt in octo partes, & earum septem in summo scapi hypotrachelio contrahantur. Item si quæ altiores erunt his, eadem ratione pro rata constituentur contracturæ. Hæ autem propter altitudinis interuallum scandentis oculi septem fallunt, quamobrè adijciuntur crassitudinibus temperaturæ. Venustatem enim persequitur uisus, cuius si non blandimur uoluptati proportionem & modulorum adiectionibus, uti id in quo fallitur, temperatione adaugeatur, uastus & inuenustus conspicientibus remittetur aspectus. De adiectione quæ adijcitur in medijs columnis, quæ apud græcos ἐντὸς αἰγῶν appellatur, in extremo

libro erit formata ratio eius, quemadmodum mollis & conueniens efficiatur.

DE FVNDATIONIBVS ET COLUMNS,
atq; earum ornatu & epistylis, tam in locis solidis,
quàm in congestitijs. CAP. III.

SVBSTRVCTIONIS fundationes eorum operum fodiantur (A queant inueniri) ab solido, & in solidum, quantū ex amplitudine, operis pro ratione uidebitur extruatur: quæ structura per totum solum quàm solidissima fiat, supraq; terram parietes extruantur sub columnis dimidio crassiores, quàm columnæ sunt futuræ, uti firmiora sint inferiora superioribus, quæ stereobatæ appellantur, nam excipiunt onera. Spirarumq; proiecturæ non procedant extra solidum. Item supra, parietis ad eundem modum crassitudo seruanda est, interualla autem concameranda aut solidanda fistucationibus, uti distineantur. Sin autē solidū nō inuenitur, sed locus erit congestitijs ad imū, aut paluster, tunc is locus fodiatur, exinaniaturq; & palis alneis, aut oleagineis, aut robustis ustilatis configatur, sublicæq; machinis adigatur quæ creberrimæ, carbonibusq; expleantur interualla palorum, & tunc structuris solidissimis fundamenta impleantur. Extructis autem fundamentis, ad libramentum stylobatæ sunt collocandi. Supra stylobatæ columnæ disponendæ, quemadmodum supra scriptum est, siue in pycnostylo quemadmodum pycnostyla, siue si stylo, aut diastylo, aut eustylo, quemadmodum supra scripta sunt & constituta. In aræostylis enim libertas est quantum cuiq; libet, constituendi, sed ita columnæ in peripteris collocentur, uti quot intercolumnia sunt in fronte, totidem bis intercolumnia fiant in lateribus. Ita enim erit duplex longitudo operis ad latitudinem. Namq; qui columnarum duplicationes fecerunt, errauisse uidentur, quòd unum intercolumnium in longitudine plusquàm oporteat, procurrere uideatur. Gradus in fronte ita constituenti sunt, uti sint semper impares. Namq; cum dextro pede primus gradus ascendatur, item in summo templo primus erit ponendus. Crassitudines autem eorum graduum ita finiendas censeo, ut neq; crassiores dextante, neq; tenuiores dextrante sint collocatæ, sic enim durus non erit ascensus. Reiractiones autem graduum, nec minus quàm sesquipedales, nec plus quàm.